

8. Степовик Д. В. Українська графіка XVI–XVIII століть. Київ: Наукова думка, 1986. 120с.
9. Фаворский В. А. Об искусстве, о книге, о гравюре. М.: Книга, 1986. С. 41-64.
10. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи. Киев: Выща школа, 1989. 147 с.
11. Наука і культура: Щорічник. Випуск 21. Київ: Т–во "Знання", 1987. 370 с.
12. Образотворче мистецтво. № 6. Київ: Спілка художників України. 1991. 39с.
13. Михайленко В.Є., Яковлев М. І. Основи композиції. Київ: Каравела, 2004. 240 с.
14. Білецький П. Скарби нетлінні. Київ: Мистецтво, 1974. 14с.
15. Рубан-Кравченко В. Мистецькі роди України. Кричевські і українська художня культура. Василь Кричевський. XX ст. Київ: Криниця, 2004. 249с.
16. Степовик Д. Візантологія. Жовква: Місіонер, 2013. 221с.
17. История Византии: в 3 т. Т.1. Москва: Наука, 1967. 285с.
18. Кун М. А. Мифы Древней Греции. Київ: Котигорошко. 1993. 270 с.

References

1. Panorama of art (1985). М.: "Sovetskij hudozhnik", 8 [in Russian].
2. Pomerantseva, N.A. (1985). Aesthetic foundations of art. Ancient Egypt. Moskwa: Iskusstvo), 111-146 [in Russian].
3. Chubarova, A.P., Kinkov. G.I., Davydova L.I. (1986) Ancient masters of sculptors and paintings. Lenin-grad: "Iskusstvo" Leningradskoe otdelenie [in Russian].
4. Shorokhov, E.V. (1979). Basics of composition. Moskwa: Prosveshenie [in Russian].
5. Leon Battista Alberti (1979). Moskwa: Nauka [in Russian].
6. Alpatov, M. (1977). Artistic problems of the Italian Renaissance. Moskwa: Iskusstvo [in Russian].
7. Rostovtsev, N.N. (1981). History of methods of teaching drawing. Moskwa: Prosveshenie [in Russian].
8. Stepovik, D.V. (1986). Ukrainian graphics of the 16th-18th centuries Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
9. Favorsky, V.A. (1966). About art, about the book, about engraving. М.: Kniga [in Russian].
10. Kovalev, F. V. (1989). The Golden Section in Painting. Kiev: Vyshha shkola [in Ukrainian].
11. Science and Culture (1987). Kyiv: Т–во "Znannia, 21 [in Ukrainian].
12. Art (1991). Kyiv: Spilka khudozhnykiv Ukrainy, 6 [in Ukrainian].
13. Mikhailenko V.E., Yakovlev, M.I. (2004). Basis of composition Kyiv: Karavela [in Ukrainian].
14. Biletsky, P. (1974). Treasures are incorrect. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
15. Ruban-Kravchenko, V. (2004). Art groups of Ukraine. Krychevsky and Ukrainian artistic culture. Vasyl Krichevsky. XX century. Kiev: Krynysia [in Ukrainian].
16. Stepovik, D. (2013). Viasantology. Zhovkva: Misioner [in Ukrainian].
17. The history of Byzantium: in 3 t. T.1. (1967). М.: Nauka [in Russian].
18. Kuhn, M.A. (1993). Myths of Ancient Greece. Kyiv: Kotyhoroshko [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.04.2018 р.

УДК 793.31(477)

Підлипський Андрій Ігорович
викладач кафедри народної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
pidlip@rambler.ru

АМАТОРСЬКІ КОЛЕКТИВИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Мета дослідження – проаналізувати основні аспекти створення аматорських колективів народно-сценічного танцю Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття в контексті тенденцій розвитку народно-сценічної хореографії. **Методологія.** Застосування історико-хронологічного принципу при аналізі та систематизації фактів дозволило провести об'єктивне дослідження. **Наукова новизна.** Вперше проаналізовано стан народно-сценічного танцювального аматорства Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття в історичній ретроспективі в контексті загальних тенденцій розвитку народно-сценічної хореографії. **Висновки.** 50–80-ті рр. ХХ ст. стали періодом масового створення дитячих та дорослих аматорських колективів народно-сценічного танцю на Тернопільщині, що відповідало загальнодержавним тенденціям. Особливостями цього періоду було: не післявоєнне відродження, а створення нової системи "художньої самодіяльності", що пов'язано з приєднанням Тернопільщини до СРСР напередодні війни; відсутність до 1961 р. професійного ансамблю народно-сценічного танцю в області як творчого орієнтиру. 90-ті рр. ХХ ст. – період стагнації, пошуку нових форм та шляхів розвитку. Поч. ХХІ ст. – стабілізація та активний розвиток колективів, створених за радянські часи; збереження дорослого аматорства ("Червона калина" м. Тернопіль, "Пролісок" м. Підволочиськ та

ін.); створення нових аматорських колективів народно-сценічного танцю. В умовах загрози нівелювання особливостей народів, окремих територій, що є проявом глобалізації, особливої актуальності набуває діяльність по збереженню, відтворенню, інтерпретації власних мистецьких артефактів, зокрема нематеріальних, до яких відносять народну хореографію. Аматорські колективи народно-сценічного танцю відіграють вагомий роль у справі національно-патріотичного виховання, збереження та примноження вітчизняного художнього надбання.

Ключові слова: народно-сценічний танець, аматорські танцювальні колективи, ансамбль танцю, танець, хореографія, Тернопільщина.

Підлипський Андрей Игоревич, преподаватель кафедры народной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств

Любительские коллективы народно-сценического танца Тернопольщины второй половины XX – начала XXI века

Цель исследования – проанализировать основные аспекты создания любительских коллективов народно-сценического танца Тернопольщины второй половины XX – начала XXI века в контексте тенденций развития народно-сценической хореографии. **Методология.** Применение историко-хронологического принципа при анализе и систематизации фактов позволили провести объективное исследование. **Научная новизна.** Впервые проанализировано состояние народно-сценического танцевального любительства Тернопольщины второй половины XX – начала XXI века в исторической ретроспективе в контексте общих тенденций развития народно-сценической хореографии. **Выводы.** 50-80-е гг. XX в. стали периодом массового создания детских и взрослых любительских коллективов народно-сценического танца на Тернопольщине, что соответствовало общегосударственным тенденциям. Особенности этого периода были: не послевоенное возрождение, а создание новой системы "художественной самодеятельности", что связано с присоединением Тернопольщины к СССР накануне войны; отсутствие до 1961 г. профессионального ансамбля народно-сценического танца в области как творческого ориентира. 90-е гг. XX в. – период стагнации, поиска новых форм и путей развития. Нач. XXI в. – стабилизация и активное развитие коллективов, созданных в советское время; сохранение взрослого любительства ("Червона калина" г. Тернополь, "Пролисок" г. Подволочиск и др.); создание новых любительских коллективов народно-сценического танца. В условиях угрозы нивелирования особенностей народов, отдельных территорий, что является проявлением глобализации, особую актуальность приобретает деятельность по сохранению, воспроизводству, интерпретации собственных художественных артефактов, в том числе нематеріальних, к которым относят народную хореографію. Любительские коллективы народно-сценического танца играют важную роль в деле национально-патриотического воспитания, сохранения и приумножения отечественного художественного достояния.

Ключевые слова: народно-сценический танец, любительские танцевальные коллективы, ансамбль танца, танец, хореография, Тернопольщина.

Pidlypskyi Andrii, a teacher of the chair of folk choreography of the of the Kyiv National University of Culture and Arts

Amateur groups of folk-stage dance of Ternopil region the second half of XX – the beginning of the XXI century

Purpose of Research is to analyze the main aspects of creation of amateur groups of folk stage dance of Ternopil region of the second half of the XX – beginning of the XXI century in the context of trends in the development of folk stage choreography. **Methodology.** The application of historical and chronological principles in the analysis and systematization of the facts allowed for an objective study. **Scientific novelty.** For the first time analyzed the state of folk-stage dance amateurism of Ternopil region of the second half of the XX – beginning of the XXI century in the historical retrospective in the context of general tendencies of the development of folk-stage choreography. **Conclusions.** 50-80s of the twentieth century became the period of mass creation of children's and adult amateur groups of folk-stage dance in Ternopil region, which was in line with national tendencies. The peculiarities of this period were: not the post-war rebirth, but the creation of a new system of "artistic amateur", which was connected with the accession of Ternopil region to the USSR on the eve of the war; absence until 1961 of a professional ensemble of folk-stage dance in the region as a creative guide. 90s of the twentieth century – the period of stagnation, the search for new forms and ways of development. Pooh XXI century – stabilization and active development of the groups created during the Soviet times; preservation of adult amateurism ("Chervona kalina" in Ternopil, "Prolisok" in the city of Pidvolochisk etc.); creation of new amateur groups of folk-stage dance. In the face of the threat of the leveling of the peculiarities of peoples, individual territories, which is a manifestation of globalization, the activity on preservation, reproduction, and interpretation of their own artistic artifacts, in particular intangible ones, includes folk choreography. Amateur groups of folk-stage dance play a significant role in the national-patriotic education, preservation and enhancement of the national artistic heritage.

Key words: folk-stage dance, amateur dance groups, dance ensemble, dance, choreography, Ternopil region.

Актуальність теми дослідження. Аматорське хореографічне мистецтво все активніше стає вагомим складовим художнього простору країни, важливим чинником культуротворення. В ситуації національно-патріотичного підйому на особливу увагу заслуговує народно-сценічне аматорське танцювальне мистецтво. За умов панування глобалізаційних процесів особливої актуальності набуває регіональний ракурс досліджень.

Загальним історико-мистецтвознавчим аспектам аматорства в сфері народно-сценічної хореографії приділяли увагу Т. Луговенко [11], Л. Савчин [15] та ін.; проблеми хореографічної освіти в системі художньої самодіяльності (аматорського мистецтва) в Україні розглядали Т. Благова [1], О. Жиров [4] та ін.; персональний та регіональний план проблеми становлення та розвитку аматорських колективів народно-сценічного танцю цікавив А. Коник [9], О. Лиманську [10], О. Помпу [13]. Однак праці, спеціально присвяченої аматорським колективам народно-сценічного танцю Тернопільщини, створено не було.

Мета дослідження – проаналізувати основні аспекти створення аматорських колективів народно-сценічного танцю Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття в контексті тенденцій розвитку народно-сценічної хореографії.

Виклад основного матеріалу. У повоєнні роки після періоду відбудови життєво необхідних об'єктів, подолавши наслідки голодомору 1946–1947 рр., в Україні поступово налагоджується культурно-мистецьке життя в умовах командно-адміністративної системи та чіткого однопартійного керівництва. О. Жиров висловлюється щодо основних соціально-педагогічних передумов відродження і розвитку народної хореографії в Україні: піднесення морального духу, національної самосвідомості та патріотизму населення країни; актуалізація проблем естетичного виховання; відбудова матеріально-технічної бази культурно-освітніх закладів; створення широкої мережі позашкільної та позакласної роботи, розвиток художньої самодіяльності різних мистецьких жанрів, відновлення діяльності гуртків, самодіяльних колективів, ансамблів танцю; творча діяльність найталановитіших педагогів і митців [4, 32]. З цим можна погодитись, лише зауваживши, що на Тернопільщині, яка увійшла до складу СРСР 1939 р., організовані радянські форми аматорства не були вкорінені до війни. Фактично мережа танцювальних аматорських колективів за радянським зразком створювалася вперше. Також слід зазначити, що для населення Тернопільщини моральне піднесення пов'язане не лише зі звільненням від німецької окупації, а з непереборним бажанням зберегти ознаки національного, що нещадно винищувалися.

У сусідніх областях вже у 40-50-ті рр. зразком для наслідування аматорів стали створені професійні ансамблі народного танцю: Гуцульський ансамбль пісні і танцю (1940, Станіслав, нині – Івано-Франківськ); Буковинський ансамбль пісні і танцю (1944, Чернівці); Закарпатський ансамбль пісні і танцю (згодом Закарпатський народний хор, до складу якого входила танцювальна група, 1945, Ужгород); Ансамбль пісні і танцю "Подільнянка" (1954, Хмельницький) та ін. У Тернопільській області перший професійний ансамбль народно-сценічного танцю "Надзбручанка" офіційно почав існувати лише 1961 р., вийшовши з аматорського, організованого 1959 р.

Потужний вплив на всі сфери хореографічного мистецтва в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ століття справила діяльність видатного балетмейстера Павла Вірського, сприявши академізації аматорського виконавства, театралізації постановочних рішень.

50-80-ті рр. ХХ ст. в СРСР, до складу якого входила Україна, були періодом розквіту художньої самодіяльності у сфері народно-сценічного танцю, оскільки ця діяльність активно підтримувалась на державному рівні.

У такій ситуації відбувалося створення самодіяльних колективів народно-сценічного танцю в Тернопільській області. Одним з перших став ансамбль "Чайка" (1949), нині – народний аматорський ансамбль танцю Чортківського районного будинку культури імені Катерини Рубчакової, керівник Тетяна Жук. 1955 р. було засновано народний аматорський ансамбль танцю "Веселка" Почаївського міського будинку культури Кременецького району (нині керівник Василь Кошук).

Танцювальний колектив "Пролісок" створено у 1967 р. при Підволочиському районному будинку культури під керівництвом Надії Агеївої. З 1970 р. по 1974 р. колективом керував Микола Купріячук. 1972 р. колектив отримав почесне звання "народний самодіяльний ансамбль". У подальшому змінилося чимало керівників, під орудою яких колектив продовжував творчість у сфері народно-сценічної хореографії. З вересня 2012 р. керівниками стали Тетяна та Микола Круть.

Колектив щорічно бере активну участь у фестивалях-конкурсах "Тернопільська танцювальна весна", де неодноразово був нагороджений грамотами та дипломами. Також виступає на сценічних майданчиках області та зі її межами. Наймолодшому учаснику колективу 4 роки, найстаршому – 43 [14]. Це один з унікальних колективів, що зберіг традиції дорослого аматорства. Більшість подібних колективів припинили існування в останні десятиліття.

21 травня 2017 р. масштабним концертом у Підволочиському районному будинку культури народний аматорський ансамбль танцю "Пролісок" відмітив 50-річчя з часу заснування У захоплених відгуках зокрема йдеться: "«Пролісок» – школа мистецького зростання, суцвіття багатьох поколінь творчих особистостей, що своїм умінням та талантом творили і продовжують творити мистецьке обличчя Надзбручанського краю" [5].

1971 р. було засновано народний аматорський ансамбль танцю "Кременчанка" Кременецького районного будинку культури (нині керівник Наталія Ткач). В ансамблі займаються студенти Кременецького обласного гуманітарного педагогічного інституту ім. Т. Шевченка та учні середніх шкіл м. Кременця. Репертуар складається з народно-сценічних хореографічних композицій різних регіонів України. 1972 р. створено народний аматорський танцювальний колектив Козівського районного будинку культури "Юність", керівник Галина Стадник-Данилів [8, 2].

Широкої популярності набув народний аматорський ансамбль танцю "Червона калина" Тернопільського міського палацу культури "Березіль" імені Леся Курбаса (керівник Тарас Руневич), створений 1978 р. У 1998 р. керівник народного аматорського ансамблю танцю "Червона калина" Анатолій Поліщук заснував фестиваль народного танцю "Червона калина", "покликаний показати багатство та розмаїття народної хореографії України, танці народів, що проживають на її території" [3]. І до сьогодні фестиваль збирає найкращі аматорські колективи народно-сценічного танцю Тернопільщини.

Народний театр танцю "Посмішка" Центру творчості дітей та юнацтва м. Тернополя було засновано 1979 р. Тетяною Щуцькою, яка керувала колективом упродовж двадцяти семи років. Колектив гастролював містами України, Польщі, Болгарії, Південної Кореї, незмінний учасник звітних концертів в області і столиці, багаторазово брав участь у розважальних телевізійних програмах "Крок до зірок" і "Зірки, на сцену!". Театр танцю не раз ставав переможцем міжнародних та всеукраїнських конкурсів, фестивалів. Т. Щуцька вважала, що танцюрист має бути універсальним артистом – виконувати і класичні, і народні, і сучасні танці, вивчати три різновиди хореографії. Але найчастіше на сценічних майданчиках, особливо за кордоном, презентуючи Україну, виконували народно-сценічні танці. Принципів поєднання народної, класичної та сучасної хореографії у своїй тренувальній та постановочній роботі дотримуються і сьогоднішні керівник колективу Ірина Луців та педагог Лариса Шивіла [12].

1981 р. у Тернопільському міському палаці культури "Березіль" імені Леся Курбаса створено зразковий аматорський ансамбль танцю "Сонечко" (звання "зразковий" отримали 1984 р.). Керівник та балетмейстер – заслужений працівник культури України Зіновія Бирда [8, 5]. "Сонечко" сьогодні є наймасовішим колективом палацу культури "Березіль".

Зразковий хореографічний колектив "Водограй" Бережанського Районного будинку народної творчості створений 1983 р. Іриною Бурчак, яка і до сьогодні керує ансамблем. Звання "зразковий" було присвоєно у 2007 р. Зараз у колективі займається 58 танцюристів молодшого, середнього та старшого віку. Танцювальний колектив "Водограй" постійний учасник обласного огляду-конкурсу "Тернопільська танцювальна весна", обласного конкурсу юних талантів "Надія" на базі Тербовлянського вищого училища культури. Неодноразовий учасник фестивалю лемківської культури "Дзвони Лемківщини" Монастириського району тощо

Репертуар колективу складають хореографічні постановки на основі українського народного танцю, а також танців інших народів, що сприяє вихованню патріотизму та міжетнічної толерантності. Але неможливо залишатись осторонь сучасних тенденцій в хореографії, не враховувати побажання дітей. Тому у колективі опановують бальні та сучасні вуличні та клубні танці (диско, хіп-хоп тощо). Сьогодні Зразковий аматорський хореографічний колектив "Водограй" є окрасою художньої палітри Бережанщини, що розвиває та популяризує танцювальне мистецтво в регіоні та за його межами [7].

Зразковий дитячий ансамбль танцю "Первоцвіт" Копичинецького центру культури і дозвілля Гусятинського району заснований Романом Буртником 1986 р. Звання "зразковий" присвоєно у 1990 р. Упродовж 1988–2007 рр. ансамбль "Первоцвіт" брав участь в обласних оглядах-конкурсах та отримувал гран-прі та призові місця. Колектив – переможець відкритого чемпіонату України "Прем'єр Ліга", обласного конкурсу "Надія", Всеукраїнського конкурсу "Пісенні Медобори", Всеукраїнського конкурсу "Закарпатський едельвейс" в м. Мукачево, Міжнародного конкурсу "Перлини Черемошу" (м. Вижиця Чернівецької області). З 2002 р. керівником зразкового дитячого ансамблю танцю "Первоцвіт" є Оксана Дереворіз, випускниця Тербовлянського вищого училища культури [6].

Один з найвідоміших колективів області – народний ансамбль танцю "Любисток" Тербовлянського вищого училища культури. Засновником 1989 р. та художнім керівником ансамблю упродовж понад двадцять вісім років був Ігор Николишин (1962–2017), викладач училища, заслужений працівник культури України. Ансамбль "Любисток" двічі ставав лауреатом Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені Павла Вірського (2003, 2017), учасником великої кількості міських, обласних, всеукраїнських та міжнародних культурно-мистецьких заходів. Переважна частина репертуару складається з творів, поставлених І. Николишином.

Здобуття Україною незалежності (1991 р.) стало каталізатором національно-патріотичних настроїв. Однак складні соціально-економічні трансформації не могли не позначитись на танцювальному аматорстві, хоча система, що функціонувала десятиліттями, не могла бути зруйнована в одну

мить. Велика кількість аматорських колективів знаходилася в занепаді, багато ансамблів дорослих аматорів припинила існування, але значна частина знайшла сили для реформування.

Попри нинішні тенденції захоплення сучасними напрямками хореографічного мистецтва, масове створення аматорських колективів з цього виду хореографії, в останні роки з'являються нові колективи народно-сценічного танцю, що доводить життєздатність та перспективність цього різновиду.

Восени 2007 р. у Будинку культури с. Байківці почав творчий шлях аматорський ансамбль танцю "ГлоріяБай" під керівництвом Лілії Вельган. З перших кроків ансамбль брав участь у сільських заходах, а вже влітку 2008 р. дав сольний концерт та взяв участь у звітному концерті Тернопільського району в палаці культури "Березіль" м. Тернополя. Відтоді учасники колективу активно гастролюють по області та беруть участь у закордонних поїздках, зокрема у "Лемківській варті", фестивалі "Українська весна в Познані" у Польщі, фестивалі "Art Kolkhi" у Грузії тощо.

Сьогодні до репертуару Народного аматорського ансамблю танцю "ГлоріяБай" будинку культури с. Байківці входить понад тридцять різножанрових хореографічних композицій, створених, переважно, на танцювальній лексиці західного регіону України. Серед них "Завязті парубки", "Гуцулята", "Подільський", "Козачок", "Гопак", "Березнянка", "Буковинські візерунки", "Єврейський", "Байковецькі вихиляси", "Вітання з Байковець", низка вокально-хореографічних композицій [2].

Народний аматорський ансамбль танцю "Пролісок" клубу села Котюжини Збарзького району засновано 1999 р., 2002 р. отримали звання "народний", керівник – Євдокія Загазей [8, 2].

Зразковий аматорський ансамбль танцю "Барвінок" Кременецького районного будинку культури створено 2007 р., наступного року отримано звання "зразковий", керівник – Андрій Медецький [8, 3].

Зразковий аматорський ансамбль танцю "Галицькі візерунки" Чортківського районного будинку культури імені Катерини Рубчакової розпочав діяльність 2007 р., 2011 р. отримав звання "зразковий". Керівник колективу – Ольга Дембіцька [8, 3].

Зразковий аматорський ансамбль танцю "Мрія" будинку культури села Васильківці Гусятинського району створено 2010 р., 2013 р. отримано звання "зразковий", керівник – Оксана Дереворіз [8, 4].

За інформацією Тернопільського обласного методичного центру народної творчості станом на 2015 р. лише у закладах культури (не враховуючи заклади освіти) у Тернопільській області функціонувало 182 аматорських колективи народно-сценічного танцю із загальної кількості 227 танцювальних колективів [8, 1]. Це свідчить про пріоритетні вподобання саме народно-сценічної хореографії, попри повсюдну експансію сучасного та бального танцю. Проаналізована ситуація є наочним підтвердженням того, що "хореографічна творчість, залишаючись одним із популярних жанрів аматорства, стала дієвим чинником художньо-естетичного й національного виховання дітей та молоді... пріоритетним завданням діяльності дитячих танцювальних колективів, що працюють у жанрі народної хореографії, є збереження й популяризація національних мистецьких традицій, розвиток української народно-сценічної хореографії, виховання підростаючого покоління на кращих зразках танцювального мистецтва" [1, 218].

Наукова новизна. Вперше проаналізовано стан народно-сценічного танцювального аматорства Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття в історичній ретроспективі в контексті загальних тенденцій розвитку народно-сценічної хореографії.

Висновки. 50-80-ті рр. ХХ ст. стали періодом масового створення дитячих та дорослих аматорських колективів народно-сценічного танцю на Тернопільщині, що відповідало загальнодержавним тенденціям. Особливостями цього періоду стало: не післявоєнне відродження, а створення нової системи "художньої самодіяльності", що пов'язано з приєднанням Тернопільщини до СРСР напередодні війни; відсутність до 1961 р. професійного ансамблю народно-сценічного танцю в області як творчого орієнтиру. 90-ті рр. ХХ ст. – період стагнації, пошуку нових форм та шляхів розвитку. Поч. ХХІ ст. – стабілізація та активний розвиток колективів, створених за радянські часи; збереження дорослого аматорства ("Червона калина" м. Тернопіль, "Пролісок" м. Підволочиськ та ін.); створення нових аматорських колективів народно-сценічного танцю.

В умовах загрози нівелювання особливостей народів, окремих територій, що є проявом глобалізації, особливої актуальності набуває діяльність по збереженню, відтворенню, інтерпретації власних мистецьких артефактів, зокрема нематеріальних, до яких відносять народну хореографію. Аматорські колективи народно-сценічного танцю відіграють вагомий роль у справі національно-патріотичного виховання, збереження та примноження вітчизняного художнього надбання.

Перспективними напрямками подальших досліджень аматорського народно-сценічного танцювального мистецтва Тернопільщини є репертуарна політика колективів, структурно-композиційні та стилістичні особливості хореографічних постановок, персональний план фундаторів та педагогів ансамблів тощо.

Література

1. Благова Т. Дитяче хореографічне аматорство у розвитку художньої самодіяльності в Україні // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2013. № 7 (33). С. 213–223.
2. ГлоріяБай. URL : <https://bsr1653.gov.ua/budinok-kulturi-s-bajkivci-11-22-35-06-04-2016>.
3. Горбунова Л. Хореографічна Тернопільщина. URL : http://ternopil-omcnt.at.ua/index/khoreografichnij_zhanr/0-40.
4. Жиров О. Історико-педагогічні основи становлення і розвитку народної хореографії в Україні другої половини ХХ століття // Проблеми розвитку сучасної хореографії та шляхи їх вирішення : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф. (Луганськ, 23–24 листопада 2006 р.). Луганськ : "Луганськ-Арт", 2006. С. 28–32.
5. Звітний концерт народного аматорського ансамблю танцю "Пролісок", присвячений 50-річчю з часу заснування колективу. URL : <http://pidvolochyska-gromada.gov.ua/news/12-29-49-24-05-2017>.
6. Зразковий дитячий ансамбль танцю "Первоцвіт" Копичинецького ЦКіД. URL : <http://irp.te.ua/lr-93>.
7. Зразковий хореографічний колектив "Водограй". URL : <http://irp.te.ua/lr-27>.
8. Інформація про стан хореографічного жанру на Тернопільщині у 2015 році / уклад. Л. Горбунова, Тернопільський обласний методичний центр народної творчості. Тернопіль, 2015. 21 с.
9. Коник А. Роль Ю. І. Гуреєва в розвитку дитячої народно-сценічної хореографії на Поділлі // Динаміка розвитку вищої хореографічної освіти як складової художньої культури України (до 45-річчя заснування кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв) : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф. / упор. А. Підлипська, ред. Ю. Трач], м. Київ, 17–18 квітня 2015 р. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2015. С. 87–90.
10. Лиманська О. Творчість Р. О. Галенко в контексті дитячої народної хореографії Слобожанщини // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2017. № 2. С. 108–114.
11. Луговенко Т. Дитячі аматорські колективи народного танцю в контексті розвитку хореографічної культури України ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Київський національний університет культури і мистецтв. Київ, 2012. 16 с.
12. Померла відома хореограф Тетяна Щуцька з Тернополя. URL : <http://tgn.in.ua/2015/02/05/pomerla-vidoma-horeohraf-tetyana-schutska-z-ternopolya/> (дата звернення 15.03.2018).
13. Помпа О. Внесок національних меншин у формування хореографічної культури Житомирського краю // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство. 2012. № 1. С. 22–26.
14. Пролісок, народний аматорський ансамбль танцю Підволочиського районного будинку культури. URL : <http://irp.te.ua/2015-02-10-15-26-59>.
15. Савчин Л. Хореографічне мистецтво в культурно-освітньому просторі України // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство. 2014. Вип. 14. С. 296–303.

References

1. Blahova, T. (2013). Children's choreographic amateurism in the development of amateur art in Ukraine. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 7 (33), 213–223 [in Ukrainian].
2. HloriiaBai. Retrieved from <https://bsr1653.gov.ua/budinok-kulturi-s-bajkivci-11-22-35-06-04-2016/> [in Ukrainian].
3. Horbunova, L. (2015). Choreographic Ternopil region. Retrieved from http://ternopil-omcnt.at.ua/index/khoreografichnij_zhanr/0-40 [in Ukrainian].
4. Zhyrov, O. (2006). Historical and pedagogical bases of the formation and development of folk choreography in Ukraine of the second half of the twentieth century. *Save Materials of Allukr. practical sciences. Conf. (Lugansk, November 23–24'06 "Problems of development of modern choreography and ways of their solution"* (pp. 28–32). Lugansk: "Luhansk-Art" [in Ukrainian].
5. Reporting concert of the folk amateur ensemble of dance "Prolisok" dedicated to the 50th anniversary since the founding of the collective. (2017). Retrieved from <http://pidvolochyska-gromada.gov.ua/news/12-29-49-24-05-2017/> [in Ukrainian].
6. Exemplary Children's Dance Ensemble "Pervotsvit" of Kopychinets TsKiD. (2010). Retrieved from <http://irp.te.ua/lr-93/> [in Ukrainian].
7. Exemplary choreographic team "Vodogray". (2009). Retrieved from <http://irp.te.ua/lr-27/> [in Ukrainian].
8. Horbunova, L. (Ed.). (2015). Information on the state of the choreographic genre in Ternopil region in 2015. Ternopil [in Ukrainian].
9. Konyk, A. (2015). The role of Yu. I. Hureiv in the development of children's folk-stage choreography in Podillya. *Trach, Yu. & Pidlypska, A. (Eds.). April 17–18'15. Collection of materials Allukr. practical sciences. conf. "Dynamics of the development of higher choreographic education as a component of artistic culture of Ukraine (to the 45th anniversary of the establishment of the Choreography Department of the Kyiv National University of Culture and Arts)". Kyiv: Vydavnychiy tsentr KNUKiM, 87–90* [in Ukrainian].
10. Lymanska, O. (2017). Creativity of R.O. Galenko in the context of children's folk choreography of Slobozhanshchyna // *Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, 2, 108–114 [in Ukrainian].

11. Luhovenko, T. (2012). Children's amateur collectives of folk dance in the context of development of choreographic culture of Ukraine in the XXth – beginning of the XXI century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
12. Famous choreographer Tatyana Shchutka died of Ternopil. (2015). Retrieved from <http://tgn.in.ua/2015/02/05/pomerla-vidoma-horeohraf-tetyana-schutska-z-ternopolya/> [in Ukrainian].
13. Pompa, O. (2012). Contribution of national minorities to the formation of choreographic culture of Zhytomyr region. Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Art Studies, 1, 22–26 [in Ukrainian].
14. Prolisok, People's Amateur Dance Ensemble of Podvolochysky District House of Culture. (2015) Retrieved from <http://irp.te.ua/2015-02-10-15-26-59/> [in Ukrainian].
15. Savchyn, L. (2014). Choreographic art in the cultural and educational space of Ukraine. Visnyk of the Lviv University. Series Art Studies, Is. 14, 296–303 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.02.2018 р.

УДК 78.087.68(477.44) "192"

Сізова Нінель Степанівна

викладач кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти
Вінницького педагогічного університету
ім. М. Коцюбинського
sizova1980@ukr.net

ДІЯЛЬНІСТЬ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ ВІННИЧЧИНИ: перша третина ХХ століття

Мета роботи. У статті досліджено специфіку діяльності хорових колективів Вінниччини початку ХХ століття. Визначено роль місцевих осередків товариства "Просвіта" у процесі становлення хорових колективів. Охарактеризовано особливості творчої діяльності робітничих хорів та єврейських хорових колективів. Окремо розглянуто процес реорганізації українського та єврейського хору у вінницьку окружну капелу ім. М.Д. Леонтовича, особливості її репетиційної роботи, підбору репертуару та концертної діяльності. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні культурологічного підходу і системного методу, завдяки яким можна виявити особливості розвитку хорового мистецтва Вінниччини як підсистеми культурної системи регіону та України загалом. Культурологічний підхід дає змогу також проаналізувати особливості професіоналізації хорового мистецтва краю у контексті загальної культурної ситуації першої третини ХХ століття. **Наукова новизна** полягає в оприлюдненні матеріалів з архівних фондів, які дають можливість відтворити специфіку хорового життя Вінниччини. Зокрема, наведено нові факти з діяльності хорових колективів, висвітлено творчу роботу пролетарського хору ім. І. М. Кедріна, єврейського хору під керівництвом Д. М. Писаревського. **Висновки.** Різномічне дослідження діяльності хорових колективів Вінниччини першої третини ХХ століття, їх орієнтації на певну аудиторію, аналіз їх репертуару дозволяє усвідомити специфіку процесу професіоналізації хорового мистецтва краю як складової самобутнього образу регіональної музичної культури.

Ключові слова: хорова культура Вінниччини, хоровий колектив, концертна діяльність, хоровий спів, "Просвіта", єврейський хор, капела ім. М. Д. Леонтовича.

Сизова Нінель Степанівна, преподаватель кафедры вокально-хоровой подготовки, теории и методики музыкального образования Винницкого педагогического университета им. М. Коцюбинского

Деятельность хоровых коллективов Винницкой области первой трети XX века

Цель исследования. В статье исследована специфика деятельности хоровых коллективов Винницкой области начала XX века. Определена роль местных ячеек общества "Просвита" в процессе становления хоровых коллективов. Охарактеризованы особенности творческой деятельности рабочих хоров и еврейских хоровых коллективов. Отдельно рассмотрен процесс реорганизации украинского и еврейского хора в Винницкую окружную капеллу им. Н. Д. Леонтовича, особенности ее репетиционной работы, подбор репертуара и концертной деятельности. **Методология** исследования заключается в применении культурологического подхода и системного метода, благодаря чему можно раскрыть особенности развития хорового искусства Винницкой области как подсистемы культурной системы региона и Украины в целом. Культурологический подход позволяет также проанализировать особенности профессионализации хорового искусства края в контексте общей культурной ситуации первой трети XX века. **Научная новизна** заключается в обнаружении материалов из архивных фондов, которые позволяют воспроизвести специфику хоровой жизни Винницкой области. В частности приведены новые факты из деятельности хоровых коллективов, освещена творческая работа пролетарского хора им. И. М. Кедрина, еврейского хора под руководством Д. М. Писаревського. **Выводы.** Разностороннее исследование деятельности хоровых коллективов Винницкой области первой трети XX века, их ориентации на